

ADALÉK AZ OSZTATLAN NÉPISKOLAI TANTERV REVIZIÓJÁHOZ.

Az osztatlan népiskola tanterve még mindig megoldásra vár. Ujabb tanítóegyleteink és a megszünt országos közokt. tanács tagjai is foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Külföldön is folyton újabb adalékokat szolgáltatnak ehhez a tanügyi írók. Nálunk a tanítóképzés és a középiskolák igényei képezték azokat az akadályokat, amelyek a gyakorlati kibontakozást megakasztották. A következő sorok felölelik azokat a főbb pontokat, amelyek elvi megállapodásul szolgálhatnak e tekintetben. A főelv, amely szem előtt tartandó, az, hogy az osztatlan népiskola nem előkészítő iskolája a középfokú tanintézeteknek. Magyar, nemzeti, általános nevelő-oktatást nyújt az I. és IV. osztályban, míg az V. és VI.-dikban a helyi követelményekre fekteti a fősúlyt. A tananyagnál az életközösség, a természetes csoportosítás mértékadó. (Pl. A mi a hegyeken él, azokon és azokban található.) Míg az olvasókönyv az alsó osztályokban mintegy középpontját képezi a tanítási eredmény kibővítésének, addig a felsőbbekben a gyakorlati életviszonyokkal való foglalkozás dominál. Alkalmilag a rövidre fogott tanterv ezen részleteit bővebben fogom indokolni. Most csak a főbb tételek felsorolására szorítkozhatom.

*

1. Az osztatlan *népiskola* olyan tanintézet, mely egyfelől valláserkölcsi és nemzeti alapon azt az általános műveltséget adja, melyre a népnek szüksége van, másfelől a nyújtott műveltséget az élethivatáshoz alkalmazza.

2. Az osztatlan népiskolákban az *oktatás* mindennapi és ismétlő jellegű.

3. A *mindennapi oktatás*ban részesülő tanköteles (6—12 éves) növendékek koruk és értelmi fejlettségük szerint osztályokba csoportosítandók.

Az osztatlan elemi népiskolában az *osztályok száma* nem függ kizárólag a tanulók életkorától, hanem a tanulók létszámától, és az iskoláztatás menetétől. Ezen körülmények figyelembe vételével olyan osztatlan elemi iskolákban, ahol a tanulók létszáma a 80-at meghaladja, az első osztálybeli tanulók külön, a 2. és 3.,

valamint a 4., 5. és 6. osztálybeliek összevontan, csoportokban tanítandók. (A tanulók csekélyebb létszáma mellett az 1. és 2., a 3. és 4., valamint az 5. és 6-ik osztály összevonása megengedhető.)

Az első beosztás megfelel a lelki fejlődésnek, másrészt alkalmat ad arra, hogy a tanító az alapvető oktatást zavartalanul eszközölhesse. A 2. és 3. osztály összevonása indokolt azért, mert a 3-ik osztály egy-egy új tanítási lecke kezelésénél a 2-ik osztályt a tananyag körébe mintegy bevezeti és azt erre előkészíti. A 4., 5. és 6-ik osztály összevonásánál szintén ez az érv szolgálhat indokul. Megfontolandó továbbá az is, hogy a 4. osztálylyal az általános elméleti oktatás befejezést nyer. Az 5. és 6-ik osztály tehát ezen oktatásban való hallgatólagos részvételével az ismétlés mélyítő munkáját végzi. Az 5. és 6. osztálynál végül több tantárgy már váltakozva szerepelhet, a mennyiben ennél a csoportnál az oktatás az élethivatásra való képesítéssel foglalkozik.

A tantárgyak csoportosításánál a váltakozó beosztás szerepelhet a történelemnél, a földrajznál s természetrajznál. Az írás, rajz, ének és torna pedig két főcsoportban eszközölhető.

Szükségbeli intézkedésnek nevezhető az a *félnapos oktatás*, mely olyan osztatlan népiskolákban jogosult, a hol a tanulók létszáma a 80-at jóval meghaladja és a 2-ik tanítói állomás nem szervezhető vagy kellő számú tanterem nem építhető. Ez esetben az 1. és 2-ik osztály egy csoportban délután, a többi pedig délelőtt nyer oktatást.

4. A *tanítási idő* a népoktatási törvény 54. §-a, valamint a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak 1046/80. számú rendelete értelmében nyolcz havi minimumban és tíz havi maximumban állapíttatik meg.

Helyhatósági rendelkezéssel a népiskolai törvény 53. §-ában biztosított kedvezmény csak oly tíz évesnél idősebb gyermekeknek volna megadandó, a kik a négy évi oktatásban lehetőleg rendszeresen részesültek.

5. Az *órarend* az osztatlan népiskolában kétféle, a mennyiben vagy a fél, vagy az egész napi oktatás mértékadó. A reáltantárgyakból kitűzött tanórák lehetőleg olvasmányokkal egészítendők ki.

Órarend.

Sorszám	Tantárgy	Osztály						Óraszám	Jegyzet	
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.			
1	Hittan	1		1		1		3		
2	Beszéd és értelemgyak.	2						2		
3	Olvasás	2	3			3		8		
4	Nyelvtan				1	2		3		
5	Számтан	2	2		1	3		8		
6	Földrajz				1	2		3		
7	Történelem				1	2		3		
8	Természetráaj					1		1		
9	Természettan					1		1		
10	Ének	1			1				2	
11	Testgyakorlat				2				2	
12	Gazdaság és kertészet	Nyáron, szerdán és szombaton délután faiskola								
13	Kézimunka	1			1				2	facultatív
14	Rajz	1			1				1	"
	Hittan nélkül	7	8	7	10	17	17	33		

A félnapos iskola órarendje csak annyiban változhatik, a mennyiben, ha külön tanítóval rendelkezik az osztály, az olvasás és a beszédgyakorlatok és a magyar történelem egy-egy órával megtoldhatók.

6. *Felszerelés.* A tanterem nagyságára, világítására és felszerelésére mértékadók a népoktatási törvény alapján kiadott miniszteri rendelkezések.

Emellett kiemelendő, hogy feltétlenül szükséges, hogy a tanulók létszámának megfelelően kellő számú és nagyságú padok szereztessenek be. Ezek elhelyezése, különösen az ablakoktól és ajtóktól, valamint a kályháktól kellő távolságban történjék. Szükséges, hogy minden tanteremben legyen egy fogas, egy állványos nagy fekete tábla, iskolai szekrény, az irkák, földgömb, könyvek stb. elhelyezésére. Vizeskancsó és pohár, meg egy hőmérő. A tanterem diszítésére szolgálhatnak a királyi család arczképei, nevezesebb történelmi, földrajzi és szemléleti képek.

7. *Tanszerek.* Meg kell lennie a tanítói könyvtárban a népoktatási törvények, a pædagogiai encyclopedia s a használatban levő tan- és vezérkönyvek egy-egy példányának. Ezen kívül megszerzendő egy földgömb, egy megyei vagy városi térkép, Magyarország, Európa s a világrészek térképe, számológép, vonalzó és körző, nagy fekete fali tábla, szivacs, hegedű, természetrajzi és természettani gyűjtemény. Ezekről leltár vezetendő.

A *tanulók tanszerei* : ABC és olvasókönyv; számtani példatár, énekeskönyv, palatábla és palavessző, szivacs, vonalzó, körző, gyakorló- és szépírási füzet, jegyzőkönyv. Ez utóbbi a tankönyv pótlására szolgál. Minden tanszeren legyen meg a gyermek neve. Kivánatos, hogy az írófüzetek és palatáblák lehetőleg egyformák legyenek.

8. *Rendtartási ügyiratok.* Minden iskola vezessen *krónikát.* Ez tartalmazza évenként *a)* az iskola jellegének feltüntetése mellett a tanulók létszámát, derítse fel a létszám apadásának és gyarapodásának okait s tartalmazza a népszámlálásnak a községre vonatkozó adatait. *b)* Sorolja fel az esetleges építkezéseket és tisztogatásokat, az iskolai alapvagyon és a leltár gyarapodásait. *c)* Állapítsa meg a tanítási napokat, az iskolai ünnepeket, kirándulásokat, s derítse fel esetleg azokat az akadályokat, melyek a tanítás menetét megakasztották (járvány, betegség). *d)* Feljegyzendők a felügyelet részéről történt látogatások s a tanítóknak szakegyesületekben való részvételei. *e)* Felsorolandók a nevezetesebb hatósági intézkedések, új tankönyvek behozatala, fegyelmi esetek. *f)* Megnevezendők az iskola és a község nevezetesebb látni-valói, természeti jelenségek. *g)* Egyházi és politikai események és azok esetleges hatása az iskolára. *h)* Az iskola története is megirandó és e végre tájékozással szolgálhatnak a következő pontok: az iskola alapítása és vagyona, az iskola tanítói, az épület állapota, a tanítási eredmény és a tovább képzés. Minden iskolában legyen még anyakönyv, mulasztási napló, valamint órarend, végül vezessen a tanító egy tanmeneti naplót, mely a hetenként tárgyalt tananyag kimutatását tartalmazza.

9. A *tanterv* csakis azokat a főbb elveket és irányokat jelölheti meg, a melyek szerint az elemi iskolai tanítást intézni kell. A tananyag részletes kidolgozása és a tanítás menetének megállapítása tisztán a helyi körülményektől függ és ezért a részletes tantervek kidolgozása első sorban magának a tanítónak kötelessége.

Kivánatos, hogy a részletes tantervet az iskolaszék és a tanfelügyelő felülvizsgálja és jóváhagyja.

A tantervvvel szorosan összefügg az órarend, mely szintén hatósági jóváhagyást igényel.

10. *Tantárgyak.* A) *Anyanyelv.* A nyelvtanítás azt célozza, hogy a tanulók másoknak szó- és írásbeli gondolatait megérthessék, egyszerű viszonyaikból eredő képzeiteit és érzelmeit szóban és írásban értelmesen kifejezhessék a nélkül, hogy a nyelvtani és helyesírási szabályok ellen nagyobb hibákat elkövessenek. Az írás egyszerű, a beszéd természetes legyen. Az olvasmánydara-
bokkal nemzeti irodalmunk iránt az érdeklődést fel kell kelteni és e végre nem csak a folyékony, hanem az értelmes, szép olvasásra is nagy súlyt kell fektetni. Ezzel az önképzés utáni vágy fog felébredni; a mi nemzeti irodalmunkkal való megismerésre fogja ösztönözni a tanulókat. A nyelvtani oktatás nem lehet rendszeres szabályok értelmezése. Az osztatlan népiskolában teljesen elegendő, ha a tanulók a nyelv alakokat ismerik és használni tudják. A nyelv-
érzék kifejlődése és a helyes beszélőképesség elsajátítása közvetlen a tanításnak képezi feladatát. Erre eszközül szolgálnak a beszéd- és értelemgyakorlatok, az írás és olvasás és jelesebb költői és prózai művek emléztetése.

A) *Beszéd- és értelemgyakorlat.* I. és II. o. Ennek a tantárgynak feladata egyrészt a helyes szemléletre való rávezetés, másrészt a szabatos beszédre való szoktatás. Kerülni kell a mesterséges és hosszadalmas ismétléseket és a szemléltetett tárgyaknak legapróbb részleteiben való megbeszélését. Az oktatásnak szemléleten kell alapulnia, azaz minden tárgyat valóságban vagy legalább képen kell bemutatni. Az érdeklődést ez által lehet csak biztosítani. A tanítás anyaga a következő:

Az iskola és berendezése. A szülői ház és berendezése. A szomszédság. A család. Rokonság. Cselédség. Házi állatok. A kert, konyha- és virágos kert. Gyümölcsfák. A mező és a rét. Az erdő. Az ember. Ruházat. Táplálkozás, életrend. Idő. Nap és éj. Évszakok. Év.

Írás és olvasás. A módszeres eljárásra nézve útbaigazításul szolgálhat az állam által kiadott vezérkönyv.

Az olvasásnál különösen ügyelni kell, hogy a mit olvas a tanuló, azt értse is.

I. osztály. Kis és nagy betűk írása és olvastatása. Egyöntetű

írás a fali táblák útján sajátítandó el. Ütemírás a palatáblán. Az olvasmányok közül a népmesék és a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz szolgáló anyagon gyakorlandó a gépies készséggel való olvasás és karban való olvasás.

II—III. osztály. A nagy betűk. A hangzók. Szótagok. Ütenyírás füzetben. Kisebb olvasmányok, különösen népies mondások másolása. A folyékony olvasás gyakorlása. Az olvasmány tartalmának elmondása.

IV., V., VI. osztály. A készséggel való olvasás gyakorlása, a tartalomnak értelmi tárgyalása, elbeszéltetése s írásban való rövid előadása. A hazafias költemények elmondása és rövid érzelmi tárgyalása. A helyes- és szépírás gyakorlása. E fokon a nyelvtanítás néhány főbb adalék egybeállításával érvényesül. Önálló rendszeres nyelvtani oktatásról azonban szintén nem lehet szó. Főnév, melléknév, ige, a három főidő, a jelentő és felszólító mód. Egyes, többes szám. A tö- és bővített mondat. Alany, állítmány. A mondat tárgya. Írásjelek. Állítás; tagadás és kérdezés.

A nyelvtani adalékok a IV. osztályban főleg a helyes írásra, az V. és VI. osztályban a mondatszerkesztésre irányuljanak, melylyel egyúttal a fogalmazás gyakorlása jár.

A VI. osztály tanulóival polgári ügyiratok készítése és másoltatása a közéleti szokásnak megfelelőleg.

B) *Számtan.* Tanczél a polgári életben előforduló egyszerűbb feladatoknak és életviszonyoknak megfejtésére és alkalmazására való képesítés. Ezért a gyakorlati élet követelményei mindenkor szem előtt tartandók a példák feladásánál. Minden számművelet okát ismernie kell a gyermeknek; a pusztán gépies számolás meg nem engedhető. A fejbeli számolást az írásbeli előzze meg. A feladat szabatos legyen, és ezért hasznos a számtani példatár. A megfejtés lehetőleg rövid mondatokban történjék. Az I. osztályban az oktatás a tárgykörök bevonásával intéztetik. Az alapműveletek az 1—10-ig való számkörben végeztetnek. A számológépen és a fali táblán való vonások, pontok, körök csak a tárgyi szemlélés után használhatók. A megnevezett számok főleg a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz alkalmazkodjanak. A II—III. osztályban az 1—100-ig terjedő számkörben az alapműveletek folytatást nyernek. Az egyszerű. Pénznemek és mértékek.

V—VI. osztály. A négy alapművelet gyakorlása az 1—1000-ig terjedő számkörben. A közönséges és tizedes törtekkel

való számolás. Hármasszabály, százalékszámolás, kamat- és leszámitolás, számolás. Társaságsszabály. Vegyítésszabály. Biztosítás. Adófizetés. Bérlet. A testek felületének és térfogatának kiszámítása. A kataszter.

C) *Földrajz*. Az oktatás célja, hogy a tanulók ismerjék hazánk földrajzi előnyeit és hátrányait. Ezért a lakóhely ismertetésére nagy súlyt kell fektetni. Hazánk termőképessége, annak természetes bástyái, közlekedési főbb vonalai azok a főbb mozzanatok, amelyek kellően méltatandók. Az egyes természeti szépségek utazásokon vagy képeken szemléltetendők.

A II. és III. osztályban a lakóhely ismertetése nyomán néhány földrajzi fogalom keletkeztetése elegendő. A térképen való tájékoztatás. A városok ipari és kereskedelmi, a falvak közgazdasági jelentősége.

A IV., V. VI. osztály. Magyarország földrajzi, természettani és politikai szempontból. Ausztria és Európa röviden. Az öt földrésznek térképen való szemléltetése. A földgömb. A föld mozgása. Égaljak, évszakok. A csillagos ég. A vármegyék és nevezetes városaink gépies betanultatása mellőzendő s e helyett a térképen való tájékoztatás, s a tanítónak a falu táblán való rajzának megértetése gyakorlandó.

D) *Történelem*. Ez hivatva van arra, hogy a tanulókat megismertesse azokkal a főbb személyekkel és eseményekkel, amelyek az emberiség fejlődését előmozdították s a magyar nemzetet mostani helyzetébe juttatták. Az osztó igazságnak és isteni gondviselésnek morálizálással való kidomborítása tilos. Az oktatás a hazaszeretet, ez alattvalói hűséget s az alkotmányhoz való ragaszkodást fejleszse ki első sorban. Az újkori események ismertetése az alkotmány megértetéséhez, s a magyar nemzeti szellem kialakításához feltétlenül szükséges.

A III. osztályban a magyar nemzet legrégebb korszakából egyes képek nyújtandók. A IV. osztályban a honfoglalás és ezzel kapcsolatosan rövid méltatása azoknak a népeknek, amelyek a magyarokat megelőzték és itt államot alkottak. Attila, Árpád. Szent István. Szent László. IV. Béla.

Az V., VI. osztályban: Nagy Lajos. Mátyás király. A török hódoltság. Dózsa György. A Rákócziak. Mária Terézia. II. József. Széchenyi István. Kossuth. Deák. I. Ferencz József megkoronázatása.— Találmányok és felfedezések. A kik Amerikába vándorolnak.

A rendi alkotmány megszűnése, a koronázás, a népképviselő jelentősége. A polgári főbb jogok és kötelességek: Adófizetés. Hadkötelezettség. Választó képesség. Egyenlőség. Iskoláztatás. Közigazgatás és igazságszolgáltatás. Az emberbaráti intézmények méltatása.

E) *Természettan és természettan.* Az osztatlan népiskolában ennek a két tantárgynak szigorú elkülönítése sok bajjal jár, a mennyiben az idő rövidségénél fogva külön a szakszerűség szempontjából rendszeres oktatás nem eszközölhető. A tanítás kedveltesse meg a tanulókkal a terményeket természetes csoportokban való szemléltetése által, s vezesse őket az általuk többször megfigyelhető természeti tünemények törvényszerűségének belátására. A tananyag csak kivételesen öleljen fel idegen terményeket és itt elő nem forduló tüneményeket. Az elrendezés az életközösség alapján történjék. Pl. A szántó föld, a rét és az erdő ősszel. — Téli foglalkozásaink. Tavaszodás erdön, mezőn. Az aratás. És itt ismét a rét, a mező, a tó, a házi udvar és a gyümölcsös kert képezhet oly központot, mely megfigyelésünket leköti. Miután éppen a reáliák oktatásánál szeretjük tankönyveinket követni s a merev szótanulás még a szemléltetés után is érvényesül, a következő sorrenddel röviden utalni kívánunk a természet miként való összeállítására.

A mező, erdő, kert ősszel. A kút az udvaron. A gépek. A lakóház, tervrajz. A légy. A macska és az egér. A kutya. A vándormadarak. Az állatok téli álma, Medve. Trágyahordás. A kályha. Tűz. Világítás. Gyufa, foszfor, kén, lőpor. Égő anyagok. Petroleum, tőzeg, kőszén, fa. A só. Disznótor. Agyag. Kőedény, porcellán. A hó. Az idő. Óra, inga. Dér, fagy, hó és jég. A testek kiterjedése. A hőmérő. A testek halmazállapota. Házi állataink. A farkas és róka. Növényeink értékesítése. A köd, gőz, gőzgép. Növényélet télen, virágok. Kövek, útkészítés. Vas. Ércz. Sas. Vaddisznó. Az ember és foglalkozása télen. Táplálkozás. Egészség, munka. Az ember a természet ura. Mire használja föl az ember a terményeket? A cigányhal. Szivacs. Kávé, tea. A mi a vizekben van. A kábel, telegraf, vasút, gőzhajózás. Az erdő. Tavaszodás, kakuk, mókus. Kirándulás az erdőbe. Szarvasbogár. Erdei fa. A visszhang. A kert, ibolya, tulipán. Barackfa, alma stb. gyümölcsfa. A gyökér, levél, virág rendeltetése. A talaj. Növényi élet, betegség. Eper, cseresznye. Szarvas, farkas, róka, bolondító csalmatok. Bolond gombák. Makk, gubacs, boróka, borovicska. Harkály. Cserebogár.

Vakond. Fecske. A méh. Selyembogár. Diszvirágok. Földi giliszta, Sün. Öntözése a rétnek és kertnek. Kulturmérnökök. Ugró kút. Közlekedési csövek. A rét. Patak, ér, forrás. Nefelejts. A rák. Mocsári növények. Gólya. Vihar. Eső. Barométer. A mező, szántóföld. Gabnanövények. Bab. Burgonya. Pipacs. Buzavirág. Nyul. Fűrj. Pacsirta. Höresög. Fogoly. A nyáj. Szarvasmarha. Juh. Kecske. Villámlás és mennydörgés. Villamosság. Villamos vasút. Temető-dögész. A föld különbözősége, termőképesség. Gipsz. A tó. Barázda-billegető. Fűzfa. Kacsa. Lúd. Béka. Piócza. Hal. Usztató. Szivattyú. Fecskendő. Tűzoltó. Tűzoltás. Emeltyű. Házi udvar. Mi van az udvaron? Tyúk. Vércse. Csalán. Házi állatok. Galamb. Veréb. Ellenségeik. A kutya a lánczon. Denevér. Gazdasági eszközök. A mérleg. A mi nem nálunk terem. (Gyapot. China-fa. Majom. Kigyó. Oroszlán. Tigris. Jaguár. Kókusz. Teve. Krokodil.) A tenger. Tengeri vihar. Tenger-áram. Hajózás. Iránytű. Delejesség. Stb.

F) *Ének*. Célja a jó hallás felébresztése és megerősítése, hogy a tanuló karban és magányosan kedvvel és jól tudjon énekelni. Az első csoport hallás után énekel, a második ellenben hangjegyekről. A népdal hamisítatlan szövegben gyakorlandó be.

G) A *testgyakorlat* katonai rendgyakorlatokba szorítkozik és a játékok begyakorlását tekinti főcéljának. Télen a korcsolyázást mozditja elő. A tornaoktatáshoz szükséges tornatár és berendezése szabályrendelettel határozandó meg.

H) A *gazdasági* és kertészeti gyakorlatokat a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint kell intézni. Azonban didaktikai szempontból a tanító óvakodjék az elméleti fejtegetésektől, s főleg gyakorlati fogások megismertetésére s begyakorlására szorítkozzék.

I) *Kézi munka*. A helyi viszonyoknak megfelelőleg oly könnyebb munkanemek választandók, a melyek a kézi ügyesség fejlesztésére alkalmasak. Szalma- és famunka fiuknál, kötés, fehérvarrás és foltozás leányoknál. Fényűző munkák, himzés, csipke-készítés tiltva vannak.

K) *Rajz*. A legegyszerűbb testeknek lerajzolása. Diszítések. Szerszámok, épületek. Kis lakóházak, szántóföldek és kertek alaprajzai.

Az osztatlan népiskolai tanítás nevelői befolyását főleg a czélszerűen beosztott olvasókönyv mozditja elő. Ez azonban semmi

szin alatt tankönyvnek vagy eredménytárnak nem tekinthető. Tartalmának főleg klasszikus íróink műveiből kell összeállítva lennie és a nemzeti érzület, valamint a kedély nemesítésén kívül szépprózában terményrajzi és történelmi, valamint földrajzi képeket nyújtson. Kivánatos, hogy illusztrációkat tartalmazzon, melyek a gyermekek gondolkörétől távolabb eső dolgok szemléltetésére valók s így a hasznos magyarázatokat nélkülözhetővé teszik. Ha valahol, úgy az osztatlan népiskolában tesznek jó szolgálatot azok a történelmi és földrajzi nagyobb képek is, melyek az életközösség egyes részleteit feltüntetik.

A módszeres utasításokra vonatkozólag meg kell jegyezni, hogy az egyes tanítási leczkéknek fokok szerinti elintézése képezi a sikeres tanítás titkát. Ezekre nézve azonban az úgynevezett vezérkönyvek *mintaleczkéi* nyújthatnak útbaigazítást.

Budapest, 1895 január 10.

VERÉDY KÁROLY.

IRODALOM.

Gyulai Pál költeményei, R. Hirsch Nelli rajzaival. Negyedik kiadás. Budapest (Franklin-Társulat). 1895. Ara díszkötésben 20 frt.

Karácsonyi könyvpiacunknak mind belső becsre, mind külső kiállításra nézve kétségkívül legkiválóbb terméke a fent jelzett diszmű, mely nemcsak a költőt és az illustratort, hanem magát a nyomdát is, dicséri. Ily fényes kiállítású könyv egyáltalában nem jelent meg tudunkkal a magyar könyvpiaczon. Pompás pergamentszerű Whatman-féle papiros, gyönyörű nyomás, remek stilszerű kötés. Mintha a költemények maradandó becsét (ære perennius) akarná jelképezni a kiállításnak idővel daczó szoliditása. Nem tartozik ugyan szorosan e folyóirat keretébe egy költeményes kötet ismertetése s különben sem lehet feladatunk Gyulai Pál költeményeiről szólni, melyeket a magyar közönség régen ismer és kedvel; kedveli Gyulaiban az egyszerű, benső, mély érzések egyszerű, tiszta nyelvű, mesterkéletlen dalosát, kedveli benne a mély kedélyt, az igazmondást, és a hatásvadászattól ment közvetlenséget. Ki kell azonban emelnünk, és ez talán első sorban a mi feladatunk, hogy Gyulai Pál költeményei közt olyanok is vannak, a melyek a magyar pädagogust nagy mértékben érdeklik s ezek az ő kedves gyermekversei és költői szépségekben bővelkedő meséje, a *Gonosz mostoha*. Az egészséges irányú gyermekirodalomnak nálunk Gyulai Pál vetette meg az alapját.